

Številka: 007-28/2024/3
Ljubljana, 26. 2. 2024
EVA 2024-2330-0009
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Zakon o spremembah Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o agrarnih skupnostih – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10-ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13-ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na seji dne sprejela naslednji sklep:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o agrarnih skupnostih in ga pošlje v obravnavo Državnemu zboru po skrajšanem postopku.

Barbara Kolenko Helbl
generalna sekretarka

Priloga:

- Predlog Zakona o spremembah Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o agrarnih skupnostih.

Sklep prejmejo:

- Državni zbor,
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Ministrstvo za finance.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem

zboru z obrazložitvijo razlogov:

V Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 44/22) je v 13. členu določen rok za vpis agrarnih skupnosti v register agrarnih skupnosti. Ta rok poteče 13. aprila 2027. Za registracijo je treba zagotoviti vsaj 50-odstotno strinjanje članov agrarne skupnosti, kar je v mnogih primerih težavno. Veliko članov je pokojnih in tečejo dedni postopki ali pa so razseljeni. Zato je težko zagotoviti sklepčnost na občnem zboru. Še zlasti imajo težave agrarne skupnosti, ki jim premoženje ni bilo odvzeto v celoti ali je bilo odvzeto samo delno. Predlaga se, da se predvideni rok za registracijo podaljša na osem let, in sicer do 13. aprila 2030.

V 15. členu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 44/22) je določen rok za neodplačni prenos deleža države na člane agrarnih skupnosti. Namen agrarnih skupnosti je zagotavljanje upravljanja s premoženjem članov, trajno gospodarjenje s kmetijskimi in gozdnimi zemljišči, skupno uresničevanje interesov prebivalcev na podeželju, ohranjanje poseljenosti in običajev na podeželju ter razvoj podeželja. Namen agrarne skupnosti je mogoče uresničiti le, če so njeni člani čim bolj povezani, saj jim to omogoča tesno sodelovanje, da s pomočjo te skupnosti skrbijo za razvoj vasi, čiščenje pašnikov in gozda, ter da na ta način učinkovito zadovoljujejo potrebe agrarne skupnosti. S premoženjem agrarne skupnosti lahko lažje upravlja skupnost, ki jo vežejo preteklost, skupne norme in relativno enotni cilji, kot pa institucija (npr. država ali občina). Rok za izvedbo neodplačnega prenosa solastništva poteče 13. aprila 2024. To je razlog za skrajšani postopek sprejema tega predloga zakona, s čimer se bo omogočil nadaljnji neodplačni prenos. S predlaganim zakonom se rok podaljšuje na pet let, in sicer do 13. aprila 2027.

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Maša Žagar, generalna direktorica Direktorata za kmetijstvo,
- Andrej Hafner, vodja Sektorja za pravno systemske zadeve v kmetijstvu.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi gradiva niso sodelovali zunanji strokovnjaki.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- Mateja Čalušič, ministrica,
- dr. Blaž Germšek, državni sekretar,
- Eva Knez, državna sekretarka,
- Maša Žagar, generalna direktorica Direktorata za kmetijstvo,
- Andrej Hafner, vodja Sektorja za pravno systemske zadeve v kmetijstvu,
- Leon Ravnikar, vodja Sektorja za urejanje kmetijskega prostora in zemljiške operacije.

5. Kratak povzetek gradiva:

Z Zakonom o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 74/15 in 44/22, v nadaljnjem besedilu: ZAgrS) je opredeljeno delovanje agrarnih skupnosti v Sloveniji. Agrarne skupnosti imajo v lasti okoli 4 % celotnega ozemlja Republike Slovenije. Trenutno je v register agrarnih skupnosti vpisanih 36 od skupno 621 agrarnih skupnosti, kolikor jih je bilo nekoč v Sloveniji.

Agrarne skupnosti se lahko registrirajo v skladu s 15. členom ZAgrS. Pred registracijo morajo agrarne skupnosti izvesti občni zbor, na katerem se vsaj polovica članov agrarne skupnosti strinja z registracijo po ZAgrS. Ker je veliko članov agrarnih skupnosti pokojnih in tečejo dedni postopki, je to zelo težko izvedljivo. Zaradi tega se rok za registracijo podaljšuje na osem let, in sicer do 13. aprila 2030.

V skladu s 43.b členom ZAgrS lahko agrarne skupnosti zahtevajo neodplačen prenos solastniškega deleža Republike Slovenije ali njenega nedoločenega deleža na nepremičnini, ki je v skupni lastnini, na druge člane agrarne skupnosti, če tako odločitev sprejme občni zbor z večino vseh glasov. V 15. členu (prehodna določba) Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 44/22) je za izvedbo prenosa deleža določen dvoletni rok od uveljavitve novele zakona. Predlaga se podaljšanje roka, ki bi potekel 13. aprila 2024, in sicer na pet let do 13. aprila 2027.

(Izpolnite samo, če ima gradivo več kakor pet strani.)

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna	/			
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov	/			

Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna	/			
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov	/			
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javnofinančna sredstva	/			
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
<ul style="list-style-type: none"> – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov. 				
II. Finančne posledice za državni proračun				
Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.				

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

Kratka obrazložitev**8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:**

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,
- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA

(Če je odgovor NE, navedite, zakaj ni bilo objavljeno.)

Če je odgovor DA, navedite:

Datum objave na e-Demokraciji: 26. 1. 2024.

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti.

Mnenja, predlogi in pripombe so podali:

- Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije,
- Zadržna zveza Slovenije,

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

NE

Mateja Čalušič
ministrica

ZAKON

o spremembah Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o agrarnih skupnostih

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Leta 1994 je bil sprejet Zakon o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (Uradni list RS, št. 5/94, 38/94, 69/95, 22/97, 79/98 – odl. US, 56/99, 72/00, 51/04 – odl. US, 87/11; v nadaljnjem besedilu: ZPVAS), s katerim je bilo premoženje agrarnih skupnosti vrnjeno neposredno članom nekdanjih agrarnih skupnosti, ki so tako postali solastniki oziroma skupni lastniki nepremičnega premoženja. Premoženje je bilo agrarnim skupnostim odvzeto z Zakonom o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 52/47) iz leta 1947 in Zakonom o razpolaganju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti (Uradni list SRS, št. 7/65) iz leta 1965. Takrat je bilo premoženje podržavljeno, razglašeno za »občeljudsko imovino«. Leta 1994 se je zgodil obratni proces, ko se je premoženje agrarnih skupnosti vmilo nekdanjim članom. V skladu z ZPVAS, katerega glavni namen je bil ponovna vzpostavitev agrarnih skupnosti in vrnitev premoženja, se je v večini primerov ponovno vzpostavljenih agrarnih skupnosti premoženje vrnilo v obliki solastniškega deleža (solastnina), v nekaterih primerih pa tudi kot skupna lastnina neposredno članom agrarnih skupnosti. Po ZPVAS se je namreč premoženje vračalo tistim, ki jim je bilo odvzeto, torej članom nekdanjih agrarnih skupnosti in ne agrarnim skupnostim. ZPVAS nima določb glede upravljanja tega premoženja in razpolaganja z njim.

Leta 2015 je bil sprejet Zakon o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 74/15 in 44/22; v nadaljnjem besedilu: ZAgrS), ki je uredil posebni način upravljanja s premoženjem članov agrarnih skupnosti in razpolaganja z njim, in sicer tako, da odločitve o teh poslih sprejemajo organi agrarne skupnosti. Določil je posebna pravila glede dedovanja premoženja člana agrarne skupnosti (tako imenovano pravilo enega dediča) in pravila glede organiziranosti agrarnih skupnosti. Leta 2022 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o agrarnih skupnosti (Uradni list RS, št. 44/22), ki je omogočil neodplačni prenos solastništva nepremičnin države in občine na člane agrarnih skupnosti.

Člani agrarnih skupnosti imajo v lasti 77.486,47 hektarja zemljišč, kar je 3,67 % celotne površine Republike Slovenije. V povprečju ima agrarna skupnost 33,95 člana. Večina agrarnih skupnosti ima površino od 15 do 300 hektarjev. V register agrarnih skupnosti je zdaj vpisanih 36, v Poslovni register Slovenije pri AJPES pa 357 agrarnih skupnosti.

V času od sprejeta ZAgrS so se pojavile naslednje težave pri delovanju agrarnih skupnosti:

1. Status agrarnih skupnosti, ki jim premoženje po 2. svetovni vojni ni bilo odvzeto: S spremembo in dopolnitvijo ZAgrS je omogočeno, da se te agrarne skupnosti lahko vpišejo v register agrarnih skupnosti, vendar le do 13. aprila 2027. Zaradi dolgotrajnih postopkov dedovanja je vpis v register zelo otežen in dolgotrajen, kar lahko pomeni, da se določene agrarne skupnosti ne bodo mogle vpisati v register.

2. Prenos deleža države na ostale člane agrarne skupnosti: Pogosto je država članica agrarne skupnosti, kar v praksi povzroča težave pri upravljanju premoženja agrarne skupnosti. Zaradi tega se lahko, na podlagi pobude večine članov agrarne skupnosti, neodplačno prenese delež države na člane agrarne skupnosti. Predpisan je dvoletni rok za izvedbo neodplačnega prenosa deleža države, ki poteče 13. aprila 2024.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Že vse od leta 2015 se z ZAgrS celovito urejata upravljanje premoženja agrarnih skupnosti in razpolaganje z njim. Agrarna skupnost je prepoznana kot pomembna skupnost na podeželju, ki zagotavlja upravljanje premoženja članov agrarne skupnosti in razpolaganje z njim, trajno gospodarjenje s kmetijskimi in gozdnimi zemljišči, skupno uresničevanje interesov prebivalcev na podeželju, ohranjanje poseljenosti in običajev na podeželju ter razvoj podeželja. S predlogom zakona se podaljšujeta rok za registracijo agrarnih skupnosti in rok za neodplačni prenos deleža države na člane agrarne skupnosti, ki je zdaj upravna ovira pri delovanju agrarne skupnosti.

2.2 Načela

Glede na zastavljene cilje predlog zakona še vedno sledi načelom veljavnega zakona, postavljenim že v letu 2015.

2.3 Poglavitne rešitve

Predlog zakon poskuša odpraviti težave agrarnih skupnosti ob upoštevanju ustavnih omejitev lastninske pravice in veljavne zakonodaje.

Prehod na ureditev po ZAgrS

Agrarne skupnosti, ki se niso registrirale po ZAgrS, se morajo do 13. 4. 2027 registrirati po ZAgrS. Po poteku tega roka se bodo navedene agrarne skupnosti obravnavale kot solastniška skupnost po Stvarnopravnem zakoniku (Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 in 23/20),, saj ZPVAS ureja le vračanje premoženja agrarnih skupnosti, nima pa določb glede upravljanja in razpolaganja s tem premoženjem. Predlaga se, da se rok podaljša na osem let, in sicer do 13. aprila. 2030.

Prenos deleža države

ZAgrS daje podlago, da se Republika Slovenija izloči iz članstva agrarne skupnosti kot njen nenaravni član. Pogoje za prenos je odločitev na občnem zboru z večino vseh glasov. Rok za izvedbo neodplačnega prenosa deleža države poteče 13. aprila 2024, zaradi tega se predlaga podaljšanje roka na pet let, in sicer do 13. aprila 2027.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog novele zakona nima finančnih posledic.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona ne predvideva porabe proračunskih sredstev v obdobju, za katero je bil državni proračun že sprejet.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona se ne usklajuje s pravnim redom Evropske unije, saj skupna pravna ureditev Evropske unije ne obravnava agrarnih skupnosti.

Pri pripravi sprememb in dopolnitev zakona je predlagatelj pregledal predpise nekaterih evropskih držav ali njihovih dežel ter v nadaljevanju dodaja kratek pregled ureditve agrarnih skupnosti.

Italijanska republika

Agrarne skupnosti v Italiji neprekinjeno delujejo že nekaj stoletij in so organizirane v obliki jusov ali srenj. Začetki jusov ali srenj segajo v čase okrog leta 1500. Premoženje je bilo v času plemstva knjiženo na ime skupnosti in ne na posamezne lastnike. Zemlja jusov ali srenj je bila neodtujljiva, nezasegljiva, na njej so nastajali skupni objekti (npr. cerkve, pokopališča, šole). Skupna lastnina se je obdržala do začetka 20. stoletja, ko so fašistične oblasti pravice jusarjev in skupno lastnino odpravile z zakonom, ki je določil, da imajo pravico do užitka vsi prebivalci katastrske občine. Jusarska lastnina je v letu 1927 uradno izginila.

Pravne podlage za vnovično uveljavitev skupne lastnine so dali Evropska listina o krajevni avtonomiji (1985) in zakon iz leta 1994 ter Deželni zakon Furlanije Julijske krajine št. 3 iz leta 1996. Jusi ali srenje so danes priznani kot pravne osebe, v katerih člani v skladu s temeljnim aktom odločajo o gospodarjenju. Lastnik premoženja ni posameznik, temveč jus ali srenja. Premoženje izhaja iz verige predhodnih skupnosti in jus ali srenja ga je v skladu s svojimi internimi pravili dolžna ohraniti za prihodnje rodove.

V luči teoretične razprave o pravni naravi lastnine in razumevanju razmerja (odnosa) med osebo (persona) in stvarjo (res) se je nujno opreti na mnenje italijanskega pravnega teoretika in ustavnega sodnika Grossija, ki jasno ločuje med individualistično rimsko lastnino (*ius excludendi omne*) in drugačno lastnino, glede na načelo *un altro modo di possedere* (v slovenskem prevodu: drugačen način posedovanja). Grossi zagovarja tezo (in pri tem ni edini), da obstaja drugačno lastništvo, drugačen način posedovanja, ki je ostal bolj skrit, kajti rimsko pravo je s svojim vplivom preželo vso zahodno pravno zgodovino. Pri načinu posedovanja, ki je prisoten v agrarnih skupnostih (srenjah, jusih), ni pomemben posameznik in tudi ni individualnega lastnika. V srenjah in jusih je namreč lastnik skupnost. Gre za skupnost, ki izhaja iz dolge verige predhodnih skupnosti in je dolžna ohraniti lastnino, gozdove ter pašnike za prihodnje rodove. Skupnost goji do zemlje globoko spoštovanje, saj jo mora ohraniti za otroke in vnuke tako, kakršno je prejela od očetov in dedov. Grossi poudarja nedeljivost zemlje, nujnost ohranitve agrarnih skupnosti in skupne lastnine, ki je drugačna od individualne lastnine - gre za običaje *ad immemorabili*, ki izvirajo iz preteklosti in so veljali pred uveljavitvijo zakonika. Glavno Grossijevo sporočilo je, da je lastnino agrarnih skupnosti (posest) primerno obravnavati drugače, kar pritrjuje predlogu rešitve za slovenske agrarne skupnosti. Po njegovi teoriji je to lastnina, ki ni last subjekta, ampak skupnosti.

Republika Avstrija

Agrarne skupnosti (*Agrargemeinschaft*) v Avstriji so osebne in premoženjske skupnosti, ki že več stoletij obstajajo na podlagi starih pravil ali statutov. V srednjem veku so bila kmetijska in gozdna zemljišča v skupni posesti kmetij; imenovali so jih vas, soseska ali skupnost. Skupno premoženje so upravičenci lahko uporabljali za pašo, sečnjo lesa, lov in ribolov. V letu 1938 se je pod nacistično vladavino premoženje preneslo na občine in se po koncu druge svetovne vojne začelo vračati agrarnim skupnostim.

Danes so agrarne skupnosti organizirane kot samostojne pravne osebe javnega prava, ki delujejo v skladu s svojimi statuti (samoupravljanje) z namenom trajnostnega gospodarjenja s skupno lastnino. Agrarne skupnosti so skupnosti ljudi in premoženja ter se nekoliko razlikujejo od civilne premoženjske skupnosti, ki jo ureja 825. člen avstrijskega obligacijskega zakonika (ABGB). Vsaka agrarna skupnost ima najmanj dva člana, ki imata skupne pravice na kmetijskih in gozdnih zemljiščih; brez skupnega premoženja agrarna skupnost ne more obstajati. Deleži so porazdeljeni med člane agrarne skupnosti in so zapisani v zemljiški knjigi. Koncept deležev premoženja agrarne skupnosti, ki obstaja le na kmetijskih in gozdnih zemljiščih, ni enak konceptu solastnine. Kupec kmetije, na katero so zapisani deleži v agrarni skupnosti, samodejno postane član agrarne skupnosti ter s tem pridobi pravico do soodločanja o gospodarjenju s premoženjem, prav tako lahko v okviru svojega deleža na primer pase

živino, uporablja gozd in podobno. Agrarna skupnost ima tri organe: »občni zbor«, »izvršni odbor« in predsednika.

Pregled nad delovanjem agrarnih skupnosti in koordinacijo zemljiških operacij izvaja agrarni urad (*Agrarbehörde*), delo, ki se nanaša na gospodarjenje z gozdovi, pa spremlja državni gozdni organ (*Österreichische Bundesforste*). Sicer je ta organ (*Agrarbehörde*) del deželne uprave, kljub temu pa ima tudi pristojnost reševanja sporov med člani agrarnih skupnosti (agrarni urad na prvi stopnji in deželni agrarni senat na drugi stopnji). Ustanovitev agrarne skupnosti je mogoča le z upravno odločbo (*Generalakt*) agrarnega urada in ne na podlagi medsebojne pogodbe med člani. Agrarna skupnost deluje na podlagi statuta, ki ga mora potrditi agrarni urad. V generalni odločbi so določeni interni akti, zemljiške parcele, katalog sredstev, seznam družbenikov in njihovi deleži, načrti gospodarjenja, obveznost in drugo. Za delno prodajo, obremenitev ali delitev premoženja agrarne skupnosti je potrebno soglasje agrarnega urada, odtujitev celotnega premoženja pa ni mogoča. Agrarni urad tudi potrjuje načrte gospodarjenja z gozdovi in kmetijskimi zemljišči (pašniki). Dobiček iz upravljanja mora biti investiran v ohranjanje agrarne skupnosti, le izjemoma se lahko deli med družbenike.

Urejena je tudi »ločitev« agrarne skupnosti, predvidena sta dva načina: razpust agrarne skupnosti ali ločitev enega ali več družbenikov. Vendar pa ločitev (razpust agrarne skupnosti) ni dopustna, če je praktično upravljanje s skupno zemljo ogroženo in je agrarni urad ne dovoli zaradi kulturnih ali gospodarskih razlogov.

Zakon iz leta 1951 *Flurverfassungs-Grundsatzgesetz* je po nacističnih časih v okviru agrarne reforme uredil tudi stanje agrarnih skupnosti, in sicer na podlagi starih pravil in načel. Pravna podlaga za avstrijske agrarne skupnosti je danes določena v zakonodaji posamezne dežele (npr. Koroška: *Flurverfassungs-Landesgesetz 1979 - K-FLG*, LGBl. Nr. 64/1979, idF LGBl. Nr. 10/2007; Štajerska: *Steiermärkisches Agrargemeinschaftengesetz 1985 - StAgrGG*, LGBl. Nr. 8/1986, idF LGBl. Nr. 78/2001).

Zvezna republika Nemčija

Nemška ureditev agrarnih in gozdnih skupnosti (*Gemeinschaftswald*) je podobna avstrijski, saj tudi v tej državi velja, da se premoženje teh skupnosti obravnava na drugačen način (*besondere Besitzform*). Zgodovina nemških agrarnih in gozdnih skupnosti sega v 7. stoletje.

Agrarne in gozdne skupnosti so danes v skladu z deželno zakonodajo (npr. *Gesetz über den Gemeinschaftswald im Land Nordrhein-Westfalen, 1975*) organizirane kot samostojne pravne osebe, ki delujejo v skladu s svojimi statuti in razpolagajo s premoženjem. Skupno premoženje agrarne ali gozdne skupnosti se ne sme deliti med člane. Prenašajo se lahko le deleži, s katerimi razpolagajo člani, in sicer v skladu s pravili nemškega obligacijskega zakonika (BGB); ob tem imajo obstoječi člani agrarne ali gozdne skupnosti prednostno pravico do nakupa. Imetnik lahko na podlagi svojega deleža sodloča o zadevah agrarne ali gozdne skupnosti in gospodari s premoženjem.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima administrativnih posledic.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima administrativnih posledic.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Ko bo omogočeno normalno gospodarjenje s premoženjem članov agrarnih skupnosti, se lahko

pričakuje, da se bo začel uresničevati eden temeljnih ciljev zakona: trajno gospodarjenje s kmetijskimi in gozdnimi zemljišči. Tako bo v gozdovih v skladu z načeli sonaravnosti, trajnosti in večnamenskosti mogoče preprosteje izvajati predpisana gozdnogojitvena in varstvena dela, ukrepe za zagotavljanje ekoloških funkcij gozdov in ukrep za zagotavljanje ugodnega stanja vrst in njihovih habitatov v območjih Natura 2000.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Predvideno je, da bo delovna skupina spremljala izvajanje zakona in se sestajala nekajkrat letno. Na predlog zainteresirane javnosti se bo pripravila tudi predstavitev zakona.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Predlog zakona nima drugih pomembnih okoliščin v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Čas javne obravnave na e-Demokraciji: 30 dni od dneva objave, ki je bil 26. januar 2024.

Usklajevanje predloga novele zakona je potekalo s predstavniki Združenja predstavnikov agrarnih skupnosti Slovenije in Kmetijsko gozdarske zbornice.

Večina pripomb in dopolnitev je bila upoštevana.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona ni sodeloval noben zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- Mateja Čalušič, ministrica,
- dr. Blaž Germšek, državni sekretar,
- Eva Knez, državna sekretarka,
- Maša Žagar, generalna direktorica Direktorata za kmetijstvo,
- Andrej Hafner, vodja Sektorja za pravno sistemske zadeve v kmetijstvu.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 44/22) se v 13. členu v prvem odstavku beseda »petih« nadomesti z besedo »osmih«.

2. člen

V 15. členu se beseda »solastniškega« črta, beseda »dveh« pa se nadomesti z besedo »petih«.

KONČNA DOLOČBA

3. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Premoženje je bilo agrarnim skupnostim odvzeto z Zakonom o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 52/47) iz leta 1947 in Zakonom o razpolaganju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti (Uradni list SRS, št. 7/65) iz leta 1965 ter nekaterimi drugimi predpisi. Nekaterim agrarnim skupnostim pa premoženje nikoli ni bilo odvzeto z odločbo, zato niso imele možnosti, da bi se ponovno vzpostavile po ZPVAS in posledično registrirale po ZAgrS. Trenutno delujejo kot oblika »skupnih lastnikov« (v zemljiško knjigo je kot nosilec lastninske pravice vpisana npr. agrarna skupnost ali njej podobna oblika) in zanje glede razpolaganja in upravljanja veljajo pravila Stvarnopravnega zakonika (Uradni list RS, št. 87/02, 91/13 in 23/20). Za registracijo agrarne skupnosti po ZAgrS je treba zagotoviti vsaj 50 % strinjanje članov agrarne skupnosti. Ker je veliko članov pokojnih in tečejo dedni postopki, je to zelo težko. Prav tako je veliko članov agrarne skupnosti razseljenih po Sloveniji in svetu, kar tudi otežuje sklic občnega zbora. Trenutno je rok za registracijo agrarnih skupnosti do 13. aprila 2027. S podaljšanjem roka na osem let bo omogočeno, da se agrarne skupnosti lahko registrirajo po ZAgrS še v dodatnem obdobju. Podaljšanje roka sledi namenu, da se čim več agrarnih skupnosti registrira po ZAgrS, kar jim bo olajšalo njihovo delovanje.

K 2. členu

Pogosto je država član agrarne skupnosti, ki je kot oseba javnega prava nenaraven član agrarne skupnosti. Člani agrarne skupnosti skrbijo za razvoj in ohranjanje podeželja, razvoj kmetijstva in dobrobiti lokalnega prebivalstva, z različnimi delovnimi akcijami in podobno. Država, kot član agrarne skupnosti, pri tem ne sodeluje. To v praksi povzroča težave pri upravljanju s premoženjem agrarne skupnosti. Težave se pojavljajo tudi pri samem delovanju, saj se občnim zborov predstavniki države, ne udeležujejo. V skupnem interesu vseh je, da se olajša delovanje agrarnih skupnosti. Zato je v 43.b členu opredeljen neodplačni prenos lastniškega deleža države na člane agrarne skupnosti, razen v primeru, ko gre za zemljišče, ki spada v zavarovano območje v skladu z zakonom, ki ureja ohranjanje narave. Država ima obveznost neodplačnega prenosa njenega deleža v agrarni skupnosti na druge člane agrarne skupnosti v enakih deležih. Gre za izjemo od zakona, ki ureja razpolaganje s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti, pogoj za prenos pa je odločitev na občnem zboru z večino vseh glasov. Rok za izvedbo neodplačnega prenosa deleža države je 13. april 2024. S predlagano spremembo zakona se ta rok podaljša na pet let in se s tem omogoči nadaljnji neodplačni prenos deleža države na člane agrarnih skupnosti.

K 3. členu

Člen ureja uveljavitev novele zakona.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 44/22)

13. člen (prehod na ureditev)

(1) Agrarne skupnosti iz novega drugega odstavka 2. člena zakona ter agrarne skupnosti, ki niso bile registrirane po zakonu in so bile vzpostavljene in organizirane na podlagi Zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (Uradni list RS, št. 5/94, 38/94, 69/95, 22/97, 56/99, 72/00, 87/11 in 14/15 – ZUUJFO; v nadaljnjem besedilu: ZPVAS), se morajo v osmih letih od uveljavitve tega zakona vpisati v register iz 15. člena zakona.

(2) Agrarne skupnosti, vzpostavljene in organizirane po ZPVAS, ki so registrirane po zakonu ohranijo davčno številko.

(3) Agrarne skupnosti vzpostavljene in organizirane po ZPVAS, ki so registrirane po zakonu in jim je bila odvzeta davčna številka, lahko na novo pridobijo davčno številko.

15. člen (izvedba prenosa deleža Republike Slovenije)

Prenos deleža Republike Slovenije v skladu z novim 43.b členom zakona se izvede v petih letih od uveljavitve tega zakona.

VI. PRILOGE

/